

Avdelningen för ekonomi och styrning
Christina Kiernan

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

En utvecklad arbetsgivardeklaration – åtgärder mot missbruk av välfärdssystemen (SOU 2023:47)

SKR:s sammanfattande ställningstaganden

Utredningen innehåller inte något förslag som omfattar kommuner och regioner men SKR har följande ställningstaganden:

- SKRs anser att alla relevanta myndigheter ska få samma utrednings- och kontrollmöjligheter samt rätt till information från olika aktörer.
- SKR anser att socialnämnderna ska få tillgång till Skatteverkets beskattningsdatabas vilket också tas upp i remissvar avseende Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystemen (SOU 2023:52)
- SKR anser att utredningen borde fört ett resonemang kring hur tjänsten SSBTEK kan användas för överföring av informationen digitalt.

Brott mot välfärdssystemen måste förebyggas, upptäckas och beivras

De svenska välfärdssystemen är omfattande och en av grundbultarna i vårt samhälle. De har stor betydelse för den sociala tryggheten. Stora belopp betalas dock ut på felaktiga grunder. En utveckling vi kan se är att välfärdsbrottsligheten går från att den enskilda människan fuskat till systemhotande organiserad brottslighet. Detta är ett stort samhällsproblem som med kraft måste motverkas.

Välfärdsbrottsligheten påverkar vårt demokratiska system på flera sätt:

- Offentliga resurser försvinner ut till personer och verksamheter som de inte varit avsedda för;
- Tjänstepersoner och förtroendevalda utsätts för otillåten påverkan vilket exempelvis kan leda till att beslut inte fattas, att felaktiga beslut medvetet fattas eller att inspektioner inte genomförs;

- Medborgarnas tillit till samhället och bidragssystemen urholkas.

Detta är en helt oacceptabel utveckling och kraftfulla åtgärder måste vidtas. Det är avgörande att alla relevanta myndigheter, statliga och kommunala, ska få samma utrednings- och kontrollmöjligheter samt rätt till information från olika aktörer.

Föreliggande utredning

Utredningen bedömer att de uppgifter som i dag lämnas på individnivå i arbetsgivardeklarationen, till exempel inkomstuppgifter, är ändamålsenliga för att säkerställa en korrekt beskattning och motverkar skattefusk och annat skatteundrandragande. Uppgifterna bedöms också vara till nytta i andra myndigheters verksamhet, till exempel hos Försäkringskassan, genom att handläggningen kan effektiviseras och felaktiga utbetalningar motverkas. Oriktiga uppgifter i arbetsgivardeklarationen, till exempel osanna inkomstuppgifter, innebär dock att systemet med uppgifter på individnivå kan missbrukas och leda till felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Utredningen lämnar därför förslag på två åtgärder för att motverka missbruk av välfärdssystemen och minska risken för felaktiga utbetalningar eller felaktiga beslut:

Skatteverket ska informera en mottagande myndigheten eller arbetslöshetskassan om att Skatteverket har frångått uppgiften i ett beskattningsbeslut.

Vid utlämnande av individuppgifter till en annan myndighet eller en arbetslöshetskassa ska Skatteverket också informera om uppgifterna ändrats eller rättats av uppgiftslämnaren. Skatteverket ska få informera den mottagande myndigheten eller arbetslöshetskassan om att Skatteverket har frångått uppgiften i ett beskattningsbeslut.

Åtgärderna ska ge mottagande myndigheter och arbetslöshetskassor bättre förutsättningar att bedöma om en individuppgift är riktig. Det är SKRs uppfattning att det är av stor vikt att även kommunerna omfattas av denna information. Särskilt i handläggning av ekonomiskt bistånd finns behovet att ta del av arbetsgivardeklarationen.

Idag behöver kommunernas handläggare begära in kontoutdrag från den enskilde för att se löneutbetalningar. I och med att det inte är möjligt för kommunerna att själv begära in/ta del av underlag direkt från olika banker är detta också beroende av att alla kontoutdrag från samtliga relevanta banker inlämnas av den enskilde. En möjlighet för kommunernas handläggare att få ta del av arbetsgivardeklarationen ökar möjligheterna för kommunerna att motverka missbruk. Till exempel kan dolda banktillgodohavanden upptäckas vid biståndsbedömningar. Det finns enligt

SKR:s uppfattning ingen anledning till att vissa myndigheter ska gynnas framför andra när det gäller uppgiftsutlämning. SKR hade önskat att utredningen presenterat konkreta förslag för kommunal verksamhet.

Arbetsgivare ska lämna uppgift om ersättningen har påverkats av frånvaro

Utredningen föreslår också att arbetsgivare ska lämna uppgift om ersättningen som redovisas i arbetsgivardeklarationen har påverkats av frånvaro som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning. Dessa uppgifter ska överföras till Försäkringskassan. Försäkringskassan ska få tillgång till uppgifterna på individnivå i fler ärendetyper, bland annat för att kunna beräkna och kontrollera sjukpenning. Förslagen ska förbättra Försäkringskassans kontrollmöjligheter och förebygga felaktiga utbetalningar. SKR vill peka på att även kommuner har behov av denna information av liknande anledning som Försäkringskassan.

Avslutningsvis hade SKR önskat att utredningen fört ett resonemang kring hur uppgifter skulle kunna gå att dela digitalt och hade önskat att utredningen lämnat konkreta förslag kring SSBTEK, sammansatt bastjänst för ekonomiskt bistånd, som ett möjligt alternativ. SSBTEK är en digital tjänst som ger en säker, effektiv och förenklad handläggning av ärenden inom ekonomiskt bistånd. Tjänsten gör det möjligt för kommunen att via sitt verksamhetssystem få information från statliga myndigheter och organisationer. Informationen används till prövning av ansökan.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande